

ANKARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ
OSMANLI TARİHİ 2
2021 BAHAR DÖNEMİ
İzence, (Syllabus)
Prof. Dr. Yıldız DEVECİ BOZKUŞ

Ders Saatleri:

Dersin Yeri:

Ofis Saatleri:

Ofis Yeri:

E-mail Adresi: ydbozkus@ankara.edu.tr

Değerli arkadaşlar,

Bu bilgi notu bu dersi sizlere tanıtmak, sizlerle hangi konuları ne şekilde tartışacağımızı açıklamak ve sizlerden neler beklendiğini açıkça belirtmek üzere hazırlanmıştır.

Genel Bilgiler:

Öncelikle bu dersin ne hakkında olduğu ve nasıl işleneceğinden bahsetmek gerekir. Bu dersin temel amacı 1774'ten 1922 yılına kadar Osmanlı İmparatorluğu'nun ana hatlarını incelemektir. Bu dersin temel çerçevesini 18. Yüzyıldan itibaren Osmanlı İmparatorluğu'nun son dönemlerine kadarki süreçte yaşanan siyasi, sosyal ve kültürel gelişmelerin değerlendirilmesi oluşturmaktadır. Bu kapsamda İmparatorluk tarihinde önemli bir yere sahip Küçük Kaynarca Antlaşması'ndan (1774) Osmanlı imparatorluğunun yıkılışına (1922) yılına kadarki dönemde Osmanlı'da meydana gelen siyasi gelişmelerin yanı sıra devlet teşkilatlanması, yerel yönetim birimleri, toplum hayatı ve toplumsal kurumlar, kültürel gelişmeler ve önemli şahsiyetlerin hayatı üzerinde durulacaktır. Ders kapsamında ayrıca Osmanlı İmparatorluğu'nun diğer devlet ve topluluklarla olan ilişkileri üzerinde de durulacaktır.

Bu derste şunlar hedeflenmektedir: Dersin sonunda sizlerin Osmanlı Tarihi ve Uygarlığı'nın yapısı ve işleyişi hakkında bilgi edinmeniz, uluslararası sistemde İmparatorluğu'n rolünü algılamanız ve tarihsel olayların neden-sonuç ilişkisi içinde yorumlama yeteneklerinizin geliştirilmesi hedeflenmektedir. Kısaca Küçük Kaynarca Antlaşması'ndan (1774) Osmanlı İmparatorluğu'nun yıkılışına kadar (1922) geçen süre zarfında siyasi, kültürel ve uygarlık tarihine dair konular ele alınacaktır.

Dersin Temel Kuralları:

- Dersin temel kuralı haftalık verilen okumaları yaparak derse gelmektir. Özellikle quizlerde ve yapılacak sınavlarda verilen okumalardan da soru gelecektir. Bu nedenle okumaların yapılması son derece önemlidir.

Dersin Yükümlülükleri:

- Derse devam, katılım (% 70): Derslere devam etmenin yanı sıra, okumaları yaparak dersteki tartışmalara katılmak bu bölümden tam not almanızı kolaylaştıracaktır.
- Vize (% 30): Vize sınavına kadar işlenen konularla ilgili dersi veren öğretim üyesinin sağlayacağı metinler üzerinden vize sınavı yapılacaktır.
- Final (% 60): Vizeden sonra işlenen konularla ilgili dersi veren öğretim üyesinin sağlayacağı metinler üzerinden final sınavı yapılacaktır.

Haftalık Ders Programı

Introduction: Dersin tanıtımı ve giriş: Tanışma, dersin temel amaçları, yararlanılacak kaynaklar, konular ve dersin sorumlulukları.

Week 1: Duraklama döneminde Osmanlı Devleti'nde yaşanan siyasal-sosyal gelişmeler.

- Bernard Lewis, *Modern Türkiye'nin Doğuşu*, Türk Tarih Kurumu Yay., 2007, pp.21-39.
- Yüksel Çelik, Süleyman Kızıltoprak, Muharrem Varol, Davut Hut, *Osmanlı Tarihi (1789-1876)*, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir, 2013, pp.3-19.
- M. Derviş Kılınçkaya (Ed.), *Atatürk ve Türkiye Cumhuriyeti Tarihi*, Siyasal Kitabevi, Ankara, 2005, pp.30-39.
- Oral Sander, *Siyasi Tarih: İlkçağlardan Günümüze*, İmge Yay., 2005, 13. Baskı, pp.126-139.
- Robert Mantran, *Osmanlı İmparatorluğu*, Çev: Server Tanilli, Cey Yayınevi, 1995, pp.277-321.
- Stanford J. Shaw, *Osmanlı İmparatorluğu ve Modern Türkiye*, Cilt I, Çev: Mehmet Harmancı, İstanbul, 2008, E Yayınları, pp.249-220.
- Metin Kunt, "Siyasal Tarih", *Türkiye Tarihi, Osmanlı Devleti 1600-1908*, Yay. Yön: Sina Akşin, Cem Tarih Yay., 2009, pp.23-24.
- Metin Kunt, "Siyasal Tarih", *Türkiye Tarihi, Osmanlı Devleti 1600-1908*, Yay. Yön: Sina Akşin, Cem Tarih Yay., 2009, pp.59-61.

Week 2: Gerileme Dönemi: Karlofça Antlaşması'ndan Küçük Kaynarca Antlaşması'na uzanan süreç içinde Osmanlı Devleti'nin Avrupa ile ilişkileri.

- Bernard Lewis, *Modern Türkiye'nin Doğuşu*, Türk Tarih Kurumu Yay., 2007, pp-41-74.
- N. Yurdusev, (2006). "Karlofça Antlaşması ve Diplomasi Tarihi", *Çanakkale Araştırmaları Türk Yıllığı Dergisi*, pp.4, 1-16.
- William Hale, *Türk Dış Politikası 1774-2000*, Çev. Petek Demir, Arkeoloji ve sanat yayınları, İstanbul, 2003, pp.1-30.
- Oral Sander, *Siyasi Tarih: İlkçağlardan Günümüze*, İmge Yay., 2005, 13. Baskı, pp.139-141.
- Oral Sander, *Siyasi Tarih: İlkçağlardan Günümüze*, İmge Yay., 2005, 13. Baskı, pp.195-206.

- Robert Mantran, *Osmanlı İmparatorluğu*, Çev: Server Tanilli, Cey Yayınevi, 1995, pp.325-348.
- Stanford J. Shaw, *Osmanlı İmparatorluğu ve Modern Türkiye*, Cilt I, Çev: Mehmet Harmancı, İstanbul, 2008, E Yayınları, pp.268-277.
- Selçuk Akşin Somel, *Osmanlı İmparatorluğu Ansiklopedisi*, Alfa Tarih Yay., 2014, pp.372.
-

Week 3: XVII. ve XVIII. yüzyıllarda Gerçekleştirilen Reformlar

- Niyazi Berkes, *Türkiye'de Çağdaşlaşma*, YKY Yayınları, İstanbul, 2015, pp.41-72.
- Abdullah Sami TEKİN, "XIX. Yüzyılda Osmanlı İmparatorluğu'nda Dâhiliye Alanındaki Reformlar", *İnönü Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt 5, Sayı 1, 2016, ss. 91- 98.
- Bernard Lewis, *Modern Türkiye'nin Doğuşu*, Türk Tarih Kurumu Yay., 2007, pp.75-127.
- Mustafa Sakal, Ali Gökhan Gölçek, "Financial Crisis And Reform in the Ottoman State". *Sosyoekonomi* 25 (2017): ss.11-32.
- Harun Şahin, "Osmanlı Vergi Sisteminde Reform ve Temettü' Vergisi", *Cumhuriyet Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 37 (2013), ss.45-57.
- Stanford J. Shaw, *Osmanlı İmparatorluğu ve Modern Türkiye*, Cilt I, Çev: Mehmet Harmancı, İstanbul, 2008, E Yayınları, Pp.277-337.

Week 4: XIX. yüzyılda Osmanlı Devleti'nin dış politikasını belirleyen önemli diplomatik olaylar, antlaşmalar...

- **1829 Edirne Antlaşması**
- **1854 Kırım Savaşı**
- **1856 Paris Barış Konferansı**
- **1877-78 Osmanlı-Rus Savaşı**
- Şerafettin Turan, "1829 Edirne Antlaşması", *Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, Cilt:9, Sayı: 1-2, 2018, ss.111-151.
- Selçuk Akşin Somel, "Kırım Savaşı, Islahat Fermanı ve Osmanlı Eğitim Düzeninde Dönüşümler", (2007) ss.61-84.
- Candan Badem, *Kırım Savaşı ve Osmanlılar*, İş Bankası Yayınları, İstanbul, 2017.
- İlhan Akbulut, "160. Yıldönümünde Kırım Savaşı", *Türk Dünyası Araştırmaları*, Sayı: 208, Şubat 2014, ss.333-350.
- Oral Sander, *Siyasi Tarih: İlkçağlardan Günümüze*, İmge Yay., 2005, 13. Baskı, pp.306-313.
- Stanford Shaw, *Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı İmparatorluğu-Savaşa Giriş*, Çeviren Beyza Sümer Aydaş, Ankara, 2014, Türk Tarih Kurumu Yayınları, pp.428-452.
-

Week 5: XIX. yüzyılda Osmanlı Devleti'nde girişilen reform hareketleri ve anayasallaşma. 1839 Tanzimat Fermanı - 1856 Islahat Fermanı-1877 I. Meşrutiyet'in ilan edilmesi

- Bernard Lewis, *Modern Türkiye'nin Doğuşu*, Türk Tarih Kurumu Yay., 2007, pp.173-192.
- Ahmet Mumcu, *Türk Devriminin Tarihi Temelleri ve Gelişimi*, İnkılâp Kitabevi, İstanbul, 21. Baskı, 1996, pp.7-22.
- M. Derviş Kılınçkaya (Ed.), *Atatürk ve Türkiye Cumhuriyeti Tarihi*, Siyasal Kitabevi, Ankara, 2005, pp.39-56.
- Niyazi Berkes, *Türkiye'de Çağdaşlaşma*, YKY Yayınları, İstanbul, 2015, pp.213-244.
- Sina Akşin, *Türkiye Tarihi, Osmanlı Devleti 1600-1908*, Cem Tarih Yay., 2009, pp.313-317.

Week 6: XIX. yüzyılda Osmanlı Devleti'nin ekonomik ve mali yapısı.

- **1838 Ticaret Sözleşmesi (Balta Limanı Antlaşması)**
- **1857 Osmanlı Bankası'nın kurulması**
- **1881 Duyun-u Umumiye'nin kurulması**
- Oral Sander, *Siyasi Tarih: İlkçağlardan Günümüze*, İmge Yay., 2005, 13. Baskı, pp.304-306.
- M. Derviş Kılınçkaya (Ed.), *Atatürk ve Türkiye Cumhuriyeti Tarihi*, Siyasal Kitabevi, Ankara, 2005, pp.27-39.
- Zafer Toprak, "İktisat Tarihi", *Türkiye Tarihi, Osmanlı Devleti 1600-1908*, Yay. Yön: Sina Akşin, Cem Tarih Yay., 2009, pp.221-251.
- Suraiya Faroqhi, "İktisat Tarihi (17. ve 18. Yüzyıllar)", *Türkiye Tarihi, Osmanlı Devleti 1600-1908*, Yay. Yön: Sina Akşin, Cem Tarih Yay., 2009, pp.191-208.
- Selçuk Akşin Somel, *Osmanlı İmparatorluğu Ansiklopedisi*, Alfa Tarih Yay., 2014, pp.176-177.
- Selçuk Akşin Somel, *Osmanlı İmparatorluğu Ansiklopedisi*, Alfa Tarih Yay., 2014, pp.245.
- Selçuk Akşin Somel, *Osmanlı İmparatorluğu Ansiklopedisi*, Alfa Tarih Yay., 2014, pp.190-191.

Week 7: Ara Sınav

Week 8: XIX. Yüzyılda Osmanlı Devleti ve Mimari Eserler, Modernleşme ve Osmanlı mimarisine etkileri

- Say, S. K., & Baydaş, S. (2020). Balyan Ailesinin Osmanlı Ermeni Toplumunun Eğitim ve Mimarlık Pratiğine Etkisi, 2020(7th).
- Kuran, A. (2006). Orta Anadolu'da Klasik Osmanlı Mimarisi Çağının Sonlarında Yapılan İki Külliye.
- Aslanapa, O. (1986). Osmanlı devri mimarisi: Orhan Gaziden başlayarak sonuna kadar padişahlara göre gelişmesi. İnkılâp Kitabevi.
- Mustafa Öztürk, "Osmanlı Klasik Döneminden Neo-Klasik Döneme Geçiş ve Bunun sosyo-ekonomik Sonuçları", *Lale Devrinde Osmanlı Devleti ve Nevşehir*, ss. 567-580.

- Rifa'at Ali Abou-El-Haj, Modern Devletin Doğası 16. Yüzyıldan 18. Yüzyıla Osmanlı İmparatorluğu, İmge Kitabevi, İstanbul, 2018.
- Suraiya Faroqhi, Devletle Başa Çıkmak, Alfa Yayınları, İstanbul 2016.

Week 9: XIX. yüzyılda Osmanlı Devleti'nde ortaya çıkan siyasi akımlar - Yeni Osmanlılar Hareketi -Jön Türk Hareketi-İttihat ve Terakki Fırkası

- Niyazi Berkes, Türkiye'de Çağdaşlaşma, YKY Yayınları, İstanbul, 2015, pp.271-296.
- İlhan Tekeli, Selim İlkin, *Cumhuriyetin Harcı (Vol. 3)*, İstanbul Bilgi Üniversitesi, İstanbul, 2003, pp. 1-48.
- Feroz Ahmad, *Modern Türkiye'nin Oluşumu*, Kaynak Yayınları, 12. Basım, İstanbul, 2014, pp.44-67.
- Oral Sander, *Siyasi Tarih: İlkçağlardan Günümüze*, İmge Yay., 2005, 13. Baskı, pp.313-318.
- François Georgeon, *Osmanlı-Türk Modernleşmesi (1900-1930)*, Çev. Ali Berktaş, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2006, pp.77-101.

Week 10: 1908'de II. Meşrutiyet'in ilanı ve İttihat Terakki Fırkası'nın iktidara gelmesi.

- İlhan Tekeli, Selim İlkin, *Cumhuriyetin Harcı (Vol. 3)*, İstanbul Bilgi Üniversitesi, İstanbul, 2003, pp.79-98.
- Tarık Zafer Tunaya, *Türkiye'de Siyasal Gelişmeler, 1876-1938: Mütareke, Cumhuriyet ve Atatürk (1918-1938) (Vol. 2)*, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2002, pp.25-29.
- Niyazi Berkes, *Türkiye'de Çağdaşlaşma*, YKY Yayınları, İstanbul, 2015, pp.401-404.
- Selçuk Akşin Somel, *Osmanlı İmparatorluğu Ansiklopedisi*, Alfa Tarih Yay., 2014, pp.335-336.
- Selçuk Akşin Somel, *Osmanlı İmparatorluğu Ansiklopedisi*, Alfa Tarih Yay., 2014, pp.418-419.

Week 11: 1912-1913 Balkan Savaşları'nın nedenleri ve sonuçları.

- Oral Sander, *Siyasi Tarih: İlkçağlardan Günümüze*, İmge Yay., 2005, 13. Baskı, pp.323-325.
- Stanford Shaw, *Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı İmparatorluğu-Savaşa Giriş*, Çeviren Beyza Sümer Aydaş, Ankara, 2014, Türk Tarih Kurumu Yayınları, pp.481-496.
- M. Derviş Kılınçkaya (Ed.), *Atatürk ve Türkiye Cumhuriyeti Tarihi*, Siyasal Kitabevi, Ankara, 2005, pp.96-97.

Week 12: 1914-1918 yılları arasında meydana gelen I. Dünya Savaşı ve Osmanlı Devleti'ne etkileri.

- Oral Sander, *Siyasi Tarih: İlkçağlardan Günümüze*, İmge Yay., 2005, 13. Baskı, pp.-339-398.

- M. Derviş Kılınçkaya (Ed.), *Atatürk ve Türkiye Cumhuriyeti Tarihi*, Siyasal Kitabevi, Ankara, 2005, pp.103-108.
- Selçuk Akşin Somel, *Osmanlı İmparatorluğu Ansiklopedisi*, Alfa Tarih Yay., 2014, pp.196-198.

Week 13: 19. Yüzyılda Osmanlı Devletinde yapılan reformların niteliği, Sanayi Devriminin etki ve sonuçları

- François Georgeon, *Osmanlı-Türk Modernleşmesi (1900-1930)*, Çev. Ali Berktay, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2006, pp.187-196.
- Şevket Pamuk, *100 Soruda Osmanlı-Türkiye İktisadi Tarihi 1500-1914*, K Kitaplığı Yay., İstanbul, 1999, pp.231-295.
- Stanford Shaw, *Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı İmparatorluğu-Savaşa Giriş*, Çeviren Beyza Sümer Aydaş, Ankara, 2014, Türk Tarih Kurumu Yayınları, pp.507-519.
- M. Derviş Kılınçkaya (Ed.), *Atatürk ve Türkiye Cumhuriyeti Tarihi*, Siyasal Kitabevi, Ankara, 2005, pp.39-56.

Week 14: Final Dönemi